

Oppsummerende notat fra workshop 18.11: Klima og miljø i anskaffelser

Dette dokumentet oppsummerer innspill fra samling og workshop avholdt 18/11/2025. Samlingen ble arrangert av Osloregionen, Kommunenettnettverk for Klimaomstilling og DFØ.

Flere tema går igjen på tvers av områdene: tidlig behovskartlegging, innkjøpssamarbeid mellom kommuner, markedsdialog for å finne gode løsninger samt verdien av langsiktige kontrakter. I tråd med UFF-rammeverket (unngå, flytt, forbedre) har tidligfase den største påvirkningen på ressursbruk, som gir positiv effekt både på klima og økonomi.

I del to av samlingen ble deltagere bedt om å diskutere klima- og miljøkrav i anskaffelser med utgangspunkt i caseoppgaver.

Caseoppgave: Ny skole i Dulten kommune

Den fiktive Dulten kommune planlegger ny storskole i kommunen. Den gamle skolen skal utvides, og i samme prosjekt anlegges nytt felles bibliotek, idrettsanlegg og felles parkområder for kommunesenteret. I dette prosjektet skal det også gjennomføres anskaffelser innen områdene møbler, veidrift og brøyting, samt IKT-utstyr.

Kommuneledelsen gjør det tydelig at det er ønskelig å tenke nytt i anskaffelsene. Dulten kommune ønsker nemlig å være en foregangskommune innen sirkulærøkonomi og bevaring av klima og miljø, noe som betyr at dette vektlegges tungt i deres anskaffelser.

Case 1: Møbler og løst inventar til bibliotek

Gode eksempler: [Vejen \(DK\)](#), [Froland](#), [Bærum](#) og ikke minst [Asker](#).

Case 2: Brøyte- og veidriftstjenester

Gode eksempler: [Notodden](#).

Case 3: IKT-utstyr

Gode eksempler: [Sør-Varanger](#) og [Statens Innkjøpssenter](#).

Behovskartlegging og forberedelser

Deltagerne ble bedt om å diskutere:

- Hvordan dekker vi behovet på en måte som ivaretar kommunens målsetning om å være klimavennlig? Hvordan kan vi tenke nytt?

- Hvordan ivaretar man behovet gjennom UFF-modellen (unngå, flytt, forbedre)?
- Hvordan kan brukerne hjelpe oss?
- Hvilke relevante gode erfaringer kan du dele?

Svar

Møbler og løst inventar

- Kartlegging av eksisterende møbler og behov, inkludert brukerinvolvering. Brukere kan være elever, lærere og ulike brukergrupper av bibliotek (barnefamilier og eldre), samt ansatte.
- Det finnes tilgjengelige ombruksplattformer. Disse kan gjerne være felles for flere kommuner, for å øke størrelsen på «markedet». F.eks. [Hamarregionen](#) og appen Gjenbrukskommune)

Brøyte- og veidriftstjenester

- Tidlig involvering av driftsavdeling og planlegging for å redusere brøyteareal kan gi økonomiske og miljømessige besparelser. Fordrøyningsanlegg (f.eks grønne tak) og helhetlig planlegging av vannveier inkludert stikkrenner kan også bidra.
- Kommuner kan ha nytte av samarbeid og felles avtaler, samt samordnede krav. Samtidig er brøyting gjerne en ganske lokal aktivitet med mange små/lokale aktører, med begrenset økonomisk handlingsrom. Det er viktig å tilrettelegge for disse.
- Mulige miljøtiltak i anskaffelsen inkluderer gjenbruk av strøsand, krav til drivstoffteknologi, redusert tomgangskjøring. Disse kan følges opp gjennom hhv EPD eller GPS-målinger.
- Langsiktige kontrakter gir forutsigbarhet og mulighet for investeringer. Dette blir spesielt viktig om entreprenøren skal investere i mer miljøvennlig utstyr.

IKT-utstyr

Gruppen definerte casen til å gjelde en 1-10 klasse skole.

- En person har ikke all kompetanse. Bruk informasjon fra brukere
- IKT elever og ansatte. Hvordan kan vi dekke behovet
- Hvordan tenke nytt
- Hva gjøres tidligst mulig for å begrense behovet
- Først: sjekke behovet - antall pc-er trengs som man ikke har fra tidligere.
- Hvor mye har man tidligere kjøpt nytt?
- Hvor avansert utstyr trenger elever og ansatte for å gjøre oppgaver?
- Behovskartlegging - har man nok brukt utstyr?
- Funksjon - hva skal det brukes til? Hvilket behov skal det dekke
- Ta kontakt med andre kommuner - hva har de gjort?

- Har de ansatte det de trenger? Alle lærere trenger hver sin pc.
- Hva slags oppgaver har de ansatte? Trenger de eksterne skjermer? Må ikke være oppdatert. Gjenbruke gamle skjermer.

BYGGETS UTFORMING

- Rammeavtale trådløst nett - rutere. Må det være trådløst nett overalt. Se på modellene som brukes. Det kan overlates til leverandørene.
- Må ha godt nok mulighet til å lade pc-ene til klassesett samtidig.
- Hva brukes bygget til resten av døgnet - må ikke ta valg som vil begrense bruk av bygget til andre ting - fx knyttet til trådløst nett.

Våre tanker om hvordan redusere klimabelastning

- 1: Redusere innkjøp
- Ide: Kan innføre klassesett med sambruk – ikke en pc per person. Kan tas med hjem ved spesielle anledninger
- Tilpasse undervisningsopplegg - ikke avhengig av pc-er i leksest
- Ta med løsninger knyttet til bruk av IKT og plassering av nettverk i tegnefasen
- 2: Øke brukstid
- Få ting til å vare lengre - reparere selv.
- Kjøpe pc-er med lang levetid.
- Særlig batteritid er viktig
- Opplæring – lære og få rutiner for å få ting til å vare lengre.
- Bør ha lavest livsløpsavtrykk over tid
- 3: kjøp brukt
- Kan kjøpe inn ombruksskjermer og pc-er
- Utfordring – kultur: IKT sier stopp - ønsker ikke ombruk.

Markedsdialog

Du ser at det er behov for dialog med markedet for å dekke behov som ikke kan ivaretas ved bruk av eksisterende interne ressurser.

- Hvordan går du frem?

Utform markedsdialogen og definer de spørsmålene du ville stilt:

- Hvordan kan dialogen brukes for å motivere markedet til å tenke nytt?
- Hvilken markedsdialog er egnet?
- Hvilke krav- og kriterier sikrer god ressursforvaltning, minst forbruk og lengst mulig levetid?
- Hva gjør du med innspillene?

Svar

Møbler og løst inventar

- Man kan stille krav til andel brukt, reparasjonstjenester og serviceavtaler. Man kan stille krav til kvalitet og reservedeler, samt bytterett. Ved å stille krav til enhetlig utforming per rom åpner man for variasjon mellom rommene, men unngår at rommene fremstår som et usammenhengende lappeteppe.
- Engasjere interiørdesigner som bistår med redesign og ombruk
- En befaring kan være en nyttig del av markedsdialogen.

Brøyte- og veidriftstjenester

- Viktige momenter i markedsdialog er tydelige mål, åpne spørsmål, kartlegging av leverandørkapasitet. Markedsdialogen bør gjøres enklest mulig.

IKT-utstyr

Markedsdialog: vurdere gjenbruk og miljøkrav, sikre leverandørkompetanse.

Still åpne spørsmål.

Kom inn tidlig nok i prosessen av byggets utbygging.

Nettinfrastruktur: Legge ved tegninger - utfordre hvordan man kan bygge mest mulig effektivt - kan få større og færre rutere - kan legges inn når bygget utformes. Gjøres som en del av totalentreprisen.

Prøve å motivere også leverandører til å tenke nytt: Hvordan kan leverandøreren bidra til at utsytret har lang levetid?

Er det varekjøp eller tjeneste? Leasing eller vare – trenger ikke å avgjøres i forkant.

Må styre markedsdialogen så det ikke blir et salgsmøte

Hvordan kan dere hjelpe oss å....?

Får innsikt i hva som er mulighetene.

Presentere brukerreiser i markedsdialog.

Stille åpne spørsmål. Hvordan gå fram:

Så mange elever og ansatte til bruken som er. Vi trenger IKT-utstyr til skolehverdagen for å gjøre den bedre. Vi ser for oss sambruk. Trinn 1-5 klassesett - hvordan gjøre det mest mulig miljøvennlig? Hvordan kan dere levere det? Bør ha lavest livsløpsavtrykk over tid

Er dere klar for kravene som kommer i 2027 fra EU? Kan vi stille krav på noe nå?

Stikkord: Reparerbarhet - motstandsdyktighet – levedyktighet. Sirkularitet, gjenbruk, EPD. Kom forberedt til akkurat det.

Hvordan dokumenterer du at pc-ene du leverer inn får lengre liv?

Markedsdialogen er ikke avsluttet, de kan stille spørsmål videre.

Prove of concept - POC - Skolen er en del av kommunens rammeavtale.

Software og IT-sikkerhet- Har brannmur og tofaktorløsning - Datasikkerhet er viktig.

Ikke spesifisere om det er leasing eller kjøp.

Hva slags markedsdialog er best:

1 - skriftlige spørsmål sendes ut - få svar tilbake

2 - 1:1 samtale

Ta kontakt med andre

Hvilke krav- og kriterier sikrer god ressurforvaltning, minst forbruk og lengst levetid?

Oppgraderbar pc-er til ny software. Tyskland og DK - nasjonalt prosjekt

Levetid

Robusthet

Reparerbarhet

Batterikapasitet

Software

Stille krav til EPD

Et krav per produktgruppe. Et produkt det skal stilles en del av.

TSO certified. Livssyklus kostnader. Total cost of ownership. Levetid, produksjon, strømforbruk. Går ned på modell på maskinen. Eco vadis på virksomhetsnivå.

Sjekke hvor dyrt det er å ha gjenbruksstatistikk

Hvilke statistikker har de mulighet til å gi oss?

Kontraktsoppfølging

Gevinstene skal realiseres!

- Hvordan følger du opp denne kontrakten og sørger for at avtalen brukes korrekt og med ønsket effekt?
- Hvilke verktøy bruker du? Hva er viktigst å følge opp?
- Hvordan har du dialog med leverandøren?

Svar

Møbler og løst inventar

- Kontraktsoppfølging: serviceavtaler og at ved rammeavtale som inkluderer brukt og nytt, skal brukt vurderes først

Brøyte- og veidriftstjenester

- Kontraktsoppfølging starter med en god kontrakt hvor det stilles klare krav til gjennomføring, rapportering og møtefrekvens. Jobb med å holde dialogen god og konstruktiv.
- Gode eksempler: [Notodden](#).

IKT-utstyr

- Kontraktsoppfølging: tydelig rapportering og serviceavtaler.
- IKT - hvem er eier?
- Kravspek må leveres. Øker det prisen for mye? Hvilke nøkkeltall har de mest sannsynlig fra før?
- Statistikk - med fokus på miljø
- Får rapport per pc. Modent marked for å etterspørre gode rapporter
- Du får ikke ny pc om du ikke leverer inn den gamle.

Øvrige spørsmål

Har noen erfaring med bruk av KI/automatiske transkriberingsløsninger under møter med leverandører? Kan det virke negativt?

- Informer i forkant om at dette brukes for å sende ut referat i ettertid som leverandør kan godkjenne